

II YAZI

“Uzaqdan toz-duman içərisində sürətlə hərəkət edən bir neçə avtomobil bizim dəstəyə çatdı, maşından düşənlər içərisində yalnız S.Vurğunu tanıyıblar, qabaqda gələn eynəkli və zəhmli, ciddi görkəmli bir nəfər əsgərləri salamlayıb və soruşub ki, balalarım, necəsiniz, ne çətinliyiniz var? Özünü toparlayıb irəli keçən Qurban Qaraş oğlu Tanrıverdiyev bildirib ki, bizi bir tərəfdən almanlar qırr, bu tərəfdən ruslar, rus dilini bilmədiyimiz üçün rus zabitləri bizi təhqir edir, döyür, bəzi hallarda güllələyirlər. Həmin adam qulaq asıb, kövrəlib və üzünü tutub əsgərlərə ki, balalarım, dözün, dözün... Türkiyəyə görə bizi pis qələmə verməyə çalışırlar. Və yarındakı rus zabitinə Azərbaycan dilində sağa-sola dönməyi əmr edir, zabit cavab verir ki, başa düşmür. Həmin eynəkli adam ona izah edir ki, bunlar da kəndən gəliblər, rus dilini bilmirlər, onda bunları öldürmək lazımdır? Ayrılanda döyüşçüləri ümidvar etdi ki, üç günə siz sevinəcəksiniz. Elə də olur, üç günün tamamında tayyarlarla əsgərlərə bağlamalar paylandı, içərisində yağ, çörək, bişmiş-şirin tamamlar, əlcək, yun corab... və onlara Azərbaycanlılardan ibarət ayrıca alayın yaradılması xəbərini də verirlər...”

Sonradan bitirir ki, eynəkli və zəhmli adam M.A.Ğabrov (1896-1956) olub. Bu tarixi olayı həmin görüşün iştirakçıları olmuş Bəhmen Oruc oğlu Quliyev, Xudavərdi Ali oğlu Quliyev və Səfər Qoca oğlu Əliyev 1950-1960-cı illərdə tez-tez xatırlayırdılar. (1941-1945-ci illərdə Azərbaycanın 5 milli diviziyası-77-ci, 402-ci, 396-cı atıcı diviziyaları, 223-cü Belqrad və 416-cı Taqanroq atıcı diviziyaları Qafqaz uğrunda döyüşlərdə, Kuban, Kırım, Ukrayna və Baltıqyanı ərazilərində azad olunmasında döyüşmüşlər.-Q.Y.)

1942-ci ildə Cənub (Ukrayna) cəbhəsində Kırım yarımadasında baş vermiş bu cəbhə xətrəsini Qərbi Azərbaycanın Basarkeçər nahiyəsinin Nərimanlı kəndindən olan müharibə veteranı (o görüşün iştirakçısı) danışib, 1970-ci illərdə. Bu kəndin 1941-ci ildə 2500-2800 nəfərə yaxın əhalisinin II Dünya müharibəsində 150 nəfərə yaxını iştirak edib, 72 əsgər döyüşlərdə qəhrəmanlıq

Qərbi Azərbaycanın Türk-Müsəlman əhalisinin II Dünya müharibəsində iştirakı

helak olub, o cümlədən Qurban Qaraş oğlu Tanrıverdiyev (2 oğlu, 3 qızı qalıb).

Başqa qayıtmayanları yad edək:

-Pənah Xəlil oğlu Qarayev (2 uşağı qalıb);
-Salman Xəlil oğlu Qarayev (4 oğlu, 1 qızı qalıb);
-Hüseyn Hüseynquluyev (subay);
-Allahyar Musayev (3 uşağı qalıb);

-İskəndər Hacıvəli oğlu Hacıyev (4 uşağı qalıb);
-Yetim İsa (subay);
-Morul Yunis oğlu Hacıyev (subay);

-Vəli İdris oğlu Hacıyev (subay, orta məktəbi qurtarıb yenibə müəllim işləyirmiş);
-Meysəli İmamverdi oğlu Hacıyev (subay);

-Məhəmmədəli Həşim oğlu Ağamməmədov (subay);
-İsbi Həşim oğlu Ağamməmədov (subay);
-Mədət Kərəm oğlu Abbasov (subay);

-Bahadır Abbasov (2 oğlu qalıb);
-Əmirxan İman oğlu Aliyev (subay);
-Əmirali İman oğlu Aliyev (subay);

-Çovdar İman oğlu Aliyev (subay);
-Xanbəygi Ocaqzadə oğlu Quliyev (təzə evlənibmiş);
-Rəsul Ələkbər oğlu Cəlilov (təzə evlənibmiş);
-Camal Müseyibov (2 oğlu,

1 qızı qalıb);
-Hadi Yusif oğlu Əliyev (2 uşağı qalıb);
-Qaraca Yusif oğlu Əliyev (subay);

-Səyyad Ali oğlu Şabanov (subay);
-Tağar Verdüyev (1 qızı qalıb);
-Abdulla İmran oğlu Qəhrəmanov (subay);

-İmamverdi Məmmədqulu oğlu Qəribov (4 uşağı qalıb);
-Əli İman oğlu Bayramov (subay, yenibə müəllim təyin edilmiş);

-Çoban Kərim (el arasında Dəli Kərəm deyiblər), (1 uşağı qalıb, rus dilini bilmədiyindən əmrələri çətinliklə yerinə yetirəndə rus zabitini onu vurub, nə cavab versə yaxşıdır-olaydı o dağlar, sən də mənə əl qaldıydın, gör başına nə oyun açardım da...);

Nərimanlı kəndinin müharibə veteranları:
-Əhməd Qaraş oğlu Mehdiyev (1923-1974), Gəncə şəhərində yaşayıb;

-Məhəmməd Kəzım oğlu Musayev (1893-1967), Gəncə şəhərində yaşayıb;

-Ramazan Əlləz oğlu (1923-1974), Gəncə şəhərində yaşayıb;

-Hüseynali Ramazan oğlu Bayramov (1900-1970);
-Tanrıverdi Quliyev (1890-1954);

-Abbasqulu Tanrıverdi oğlu Quliyev (1926-1990);
-Əsəd Mehdi oğlu Quliyev

-Nəriman Məhəmməd oğlu Musayev (1920-2007), Abşeron rayonu, Mehdiabad qəsəbəsində vəfat edib;

-Müzəffər Bəhbud oğlu Yusifov, qayıtdıqdan sonra Şəmkir rayonuna köçmüşdür;

-Qaya Balakışi oğlu Məmmədov (1920-2010);

-Nariş İmran oğlu Hacıyev, Basarkeçər nahiyəsində yaşayıb;

-Qərib Qasım oğlu Hacıyev (1898-1975);

-Musa Qasım oğlu Hacıyev (1904-1975);

-Əli Həsən oğlu Namazov (1924-2005), Bakı şəhərində vəfat edib;

-Hacı Bəşir oğlu Bəliyev (1900-1990), Şəmkir rayonunda yaşayıb;

(1901-1964);

-Qoşqar Cabbar oğlu Əmirrov (1898-1963);

-Məhəmməd Qoca oğlu Əliyev (1895-1974), Rusiyada yaşayıb;

-Qurban Yusif oğlu Əliyev (1910-2000), Gəncə şəhərində vəfat edib;

-Mehdi Həməz oğlu Yaqubov (1906-1980);

-Əli Binnət oğlu Tağıyev (1912-1984);

-Məmməd Cabbar oğlu Qurbanov (1914-1993), Göygöl (Xanlar) rayonunda vəfat edib;

-Savalan Yunis oğlu Aliyev (1918-1994), Abşeron rayonu, Mehdiabad qəsəbəsində vəfat edib, Naftalan şəhərində dəfn edilib;

-Mədət Mələş oğlu Qasımov (1921-1955);

-Zülfüqar Qasımov (1910-1989);

-Meydan Qurban oğlu Vəliyev (1908-1980);

-İskəndər Paşayev (1920-1995), Göygöl (Xanlar) rayonunda vəfat edib;

-İbrahim Paşayev (1904-1974);

-Abbasli Əli oğlu Hüseynov (1908-1984);

-Nəcəf Zeynalabdin oğlu Abbasov (1911-1986);

Qismət Yunusəliyev, Bakı Dövlət Universitetinin müəllimi

P.S. Basarkeçər nahiyəsi, Nərimanlı kəndinin 24 nəfər gənci I Qarabağ müharibəsində (1988-1994-cü illərdə) hay kilisə-daşnak faşizminə qarşı döyüşlərdə Şəhid olmuşdur. Bu kənddə 05 aprel 1969-cu ildə doğulmuş Şövqəyər Cəmil oğlu Abdullayev isə Kelbəcər rayonu, Heyvəli kəndi uğrunda döyüşlərində 27 avqust 1992-ci ildə şücaət göstərmiş, qəhrəmanlıqla Şəhid olmuş, Bakı şəhəri, Şəhidlər xiyabanında dəfn edilmişdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 05 fevral 1993-cü il tarixli 457 nömrəli Fərmanı ilə "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adına layiq görülmüşdür. Cəmi Şəhidlərimizin ruhu şad olsun...

Qeyd: Yazının hazırlanmasında həm də Qərbi Azərbaycanın Basarkeçər nahiyəsinin Nərimanlı kənd sakini Novruz Məmməd oğlu İsmayılovun (1932) məlumatlarından istifadə edilmişdir.